

JA SAPS SI ÉS NEN O NENA?

A cop d'ull

1. **Àrees/matèries:** Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural. **Competència clau:** personal, social i d'aprendre a aprendre.
2. **Temàtica:** Assertivitat i resiliència per expressar el que pensem i sentim.
3. **Curs/Nivell:** 3r-4t primària
4. **Objectius:** CE2, CE4 (Decret 175/2022)
 - a. Prendre consciència de les pròpies emocions, idees i comportaments personals tot potenciant actituds assertives i no agressives ni passives.
 - b. Emprar estratègies per gestionar-los en situacions de tensió o conflicte, adaptant-se als canvis i harmonitzant-los per assolir els seus objectius.
 - c. Entendre que els drets humans no estan sempre garantits i que els hem de conèixer i treballar a l'aula.
5. **Vector:** Gènere / Benestar emocional
6. **Temps d'aplicació:** 1:30 h

Comencem

Context previ

Aquest videoconte mostra com una nena d'uns 9 anys sent la necessitat d'expressar el que pensa des d'una perspectiva d'autoestima assertiva tot buscant el suport de la seva mare que l'acompanya. Mostra com, des de l'educació i les bones formes també podem contradir qüestions socials que no ens agraden, tot i formar part de la norma general. Mostrar els infants que això es pot fer resulta un aprenentatge de vida que els pot ajudar en moltes altres àrees de la seva vida.

La diversitat de gènere trenca les convencions socials i un fet tan arrelat com preguntar a una mare embarassada si sap si serà nen o nena té unes implicacions vitals per aquest nadó que l'acompanyaran de per vida. Aquest conte mostra estratègies d'assertivitat perquè la protagonista està aprenent a defensar-se, sense fer que els altres se sentin imposats. L'assertivitat és una habilitat que es pot aprendre amb la pràctica.

Procediment

1. Introducció abans del visionament del vídeo

La persona docent pot introduir el tema a través d'una dinàmica de grups. Hauran d'esbrinar el significat de la paraula "assertivitat" utilitzant diccionaris o internet. En grup gran compartiran els significats i passaran a fer l'[activitat d'enllaçar](#) per aprofundir en com podem aprendre a ser persones assertives. Podem seguir les instruccions de la fitxa "[activitat d'enllaçar](#)"

2. Propostes durant el visionament del vídeo

1. Mentre fem el visionament del vídeo podem proposar aquesta [activitat](#). L'activitat focalitza l'atenció en les idees més importants de la història i vinculades a l'activitat de la introducció. Reforcem la idea d'assertivitat i el vídeo ens dona un bon exemple. En acabant podem veure les respostes de la graella seguint el full de respostes del docent.

3. Propostes per a després del visionament

1. En petits grups de quatre farem una activitat de reflexió seguint les indicacions de la [fitxa](#) final.
2. Analitzem les idees de la protagonista. [Què vol dir quan diu?:](#) A la mateixa fitxa trobareu una possible clau de resposta.

Idees Clau

En aquesta proposta s'intenta conduir l'alumnat a donar una resposta assertiva i no violenta davant situacions que ens fan sentir incòmodes perquè qüestionen les nostres creences i identitats. L'assertivitat com a eina és molt necessària tan davant de situacions d'empoderament com en situacions amb contingut violent. Posar límits, expressar el que sentim en llibertat i sense judici és quelcom necessari d'aprendre. Conèixer algunes estratègies en aquest sentit són útils en el dia a dia del nostre alumnat.

A més, la protagonista aporta una mirada alliberadora de les convencions tan arrelades sobre el gènere que sustenten el patriarcat en la nostra societat. Fer-hi front amb assertivitat i informació veraç és cabdal per un desenvolupament emocional equilibrat i un aprenentatge de l'esperit crític. Hem de parlar obertament del gènere i la seva diversitat des de la realitat humana.

Materials i altres recursos

El professorat pot ampliar o aprofundir en el tema de l'aprenentatge de l'assertivitat [aquí](#).

[Aquí](#) podreu trobar un exemple de com tractar la diversitat sexo afectiva a les aules d'un CEIP de la Junta d'Andalusia. I també un [exemple](#) a Barcelona, CEIP Turó Blau.

[Informació](#) sobre centres que tenen aquesta mirada inclusiva a Barcelona.



Idea i creació:



Amb el suport de:


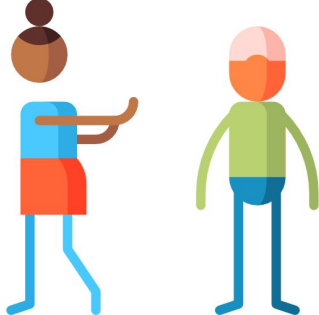



Activitat abans visionament *“Ja saps si és nen o nena?”*

PART 1

En aquesta activitat introductòria la persona docent farà còpies a color d'aquesta fitxa (una per a cada parella d'infants a l'aula) i retallarà els quadrats. Demanarà a l'alumnat que per parelles uneixin cada frase que ens ajuda a ser més assertives i assertius amb la imatge que creuen que hi correspon. Hauran de raonar la resposta.

FRASES I IMATGES QUE ELS HI CORRESPONEN _____

<p><i>EXPRESSA EL QUE PENSES I SENTS</i></p>	
<p><i>ALLUNYA'T DE LES PERSONES MASSA DOMINANTS</i></p>	
<p><i>DAVANT UNA SITUACIÓ AMB PERILL BUSCA EL SUPORT D'UN ADULT</i></p>	 <small>VectorStock</small>
<p><i>DIGUIS LA VERITAT DEL QUE PENSES AMB EDUCACIÓ I SENSE MALÍCIA</i></p>	

<p><i>DEMANA EL QUE NECESSITIS SABER SENSE POR</i></p>	
<p><i>DIGUIS NO AL QUE NO VULGUIS FER</i></p>	
<p><i>PREGUNTA QUAN VULGUIS SABER ALGUNA COSA</i></p>	

PART 2

La persona docent animarà al bolcat de les idees i els significats d'aquestes frases en el grup gran i farà el vincle amb la paraula "Assertivitat": "Capacitat personal d'expressar els sentiments, les emocions o els pensaments propis de manera lliure i amb seguretat, sense negar els drets dels altres i sense que els altres vegin en aquestes expressions conductes agressives o manipuladores." (www.diccionari.cat)

Per què és important? A què ens ajuda l'assertivitat?



Visionarem el vídeo a tall d'exemple per convertir-nos es persones assertives i evitar l'agressivitat o la passivitat.

Activitat abans visionament *“Ja saps si és nen o nena?”*

PART 1

En aquesta activitat introductòria la persona docent farà còpies a color d'aquesta fitxa (una per a cada parella d'infants a l'aula) i retallarà els quadrats. Demanarà a l'alumnat que per parelles uneixin cada frase que ens ajuda a ser més assertives i assertius amb la imatge que creuen que hi correspon. Hauran de raonar la resposta.

FRASES I IMATGES QUE ELS HI CORRESPONEN _____

<p><i>EXPRESSA EL QUE PENSES I SENTS</i></p>	
<p><i>ALLUNYA'T DE LES PERSONES MASSA DOMINANTS</i></p>	
<p><i>DAVANT UNA SITUACIÓ AMB PERILL BUSCA EL SUPORT D'UN ADULT</i></p>	 <small>VectorStock.com/78660</small>
<p><i>DIGUIS LA VERITAT DEL QUE PENSES AMB EDUCACIÓ I SENSE MALÍCIA</i></p>	

Activitat abans visionament “Ja saps si és nen o nena?”

<p><i>DEMANA EL QUE NECESSITIS SABER SENSE POR</i></p>	
<p><i>DIGUIS NO AL QUE NO VULGUIS FER</i></p>	
<p><i>PREGUNTA QUAN VULGUIS SABER ALGUNA COSA</i></p>	

PART 2

La persona docent animarà al bolcat de les idees i els significats d'aquestes frases en el grup gran i farà el vincle amb la paraula “Assertivitat”: “Capacitat personal d’expressar els sentiments, les emocions o els pensaments propis de manera lliure i amb seguretat, sense negar els drets dels altres i sense que els altres vegin en aquestes expressions conductes agressives o manipuladores.” (www.diccionari.cat)

Per què és important? A què ens ajuda l’assertivitat?

Visionarem el vídeo a tall d'exemple per convertir-nos es persones assertives i evitar l’agressivitat o la passivitat.

Activitat durant visionament "Ja saps si és nen o nena?"

En aquesta activitat de visionament del vídeo haureu de parar molta atenció al que veureu. En la graella de sota apareixen les frases que hem treballat a l'activitat anterior. Segur que les recordeu, llegiu-les de nou. Ara mirarem el vídeo per veure si podeu identificar quines de les idees les trobeu representades al videoconte.

IDEES CLAU	
<ul style="list-style-type: none">• <i>La protagonista expressa el que pensa i sent.</i>	
<ul style="list-style-type: none">• <i>La protagonista s'allunya de les persones que resulten massa dominants.</i>	
<ul style="list-style-type: none">• <i>Davant d'una situació amb perill La protagonista busca el suport d'un adult.</i>	
<ul style="list-style-type: none">• <i>La protagonista diu la veritat del que pensa amb educació i sense malícia.</i>	
<ul style="list-style-type: none">• <i>La protagonista demana el que necessita saber sense por.</i>	
<ul style="list-style-type: none">• <i>La protagonista diu no al que no vol fer.</i>	
<ul style="list-style-type: none">• <i>La protagonista pregunta quan vol saber alguna cosa.</i>	

RESPOSTA

Activitat durant visionament “Ja saps si és nen o nena?”

IDEES CLAU	
<ul style="list-style-type: none"> • La protagonista expressa el que pensa i sent. Primer no ho expressa, sols ho pensa, però té la necessitat d'expressar-ho i ho fa amb l'ajut de la seva mare. 	X
<ul style="list-style-type: none"> • La protagonista s'allunya de les persones que resulten massa dominants. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Davant d'una situació amb perill La protagonista busca el suport d'un adult. 	
<ul style="list-style-type: none"> • La protagonista diu la veritat del que pensa amb educació i sense malícia. Tot i que no li agrada gens com veu el món la senyora gran, s'adreça amb ella amb educació i amb les idees clares i reflexionades amb una intenció fins i tot educativa. 	X
<ul style="list-style-type: none"> • La protagonista demana el que necessita saber sense por. 	
<ul style="list-style-type: none"> • La protagonista diu no al que no vol fer. Efectivament, ella no vol mentir ni dir mitges veritats perquè sap com són d'importants les coses que tenen a veure amb la identitat personal i els drets humans (la identitat de gènere, l'orientació, l'estima i l'amor). 	X
<ul style="list-style-type: none"> • La protagonista pregunta quan vol saber alguna cosa. És capaç de parlar amb la seva mare i expressar-li el seu malestar per no haver dit la veritat del que pensa i sent. 	X

Activitat després visionament “Ja saps si és nen o nena?”

Després del visionament podem treballar en grups de quatre per pensar i reflexionar:

- 1- Si alguna vegada s'han sentit com la protagonista i com ho van solucionar.
- 2- En quins moments senten que tenen recança de parlar obertament o tenen por d'expressar el que senten.
- 3- Quines eines utilitzarien ara, de les que han après en aquesta proposta didàctica.

Idees de suport

Formen part dels drets dels infants

- Tinc dret a ser tractat/tractada amb respecte.
- Tinc dret a equivocar-me i ser responsable.
- Tinc dret a dir NO sense sentir-me culpable o egoista.
- Tinc dret a demanar el que vull sabent que l'altra persona pot dir-me NO.
- Tinc dret a ser escoltat/escoltada i que se'm tingui en compte.
- Tinc dret a dir que “no entenc” i que m'ho expliquin.
- Tinc dret a demanar informació.

5 Wj jhuî Ei „ j c`Xjf`ei Ub`Xji Å 3i S'PæÁ æj • Á æ. Á ^} Á Á ^} æ Ñt

El docent pot decidir quin tipus d'agrupació vol fer per desenvolupar aquesta reflexió. Es recomanen grups de cinc alumnes.

1

- “Què serà, nen o nena?”
- “Encara no ho podem saber. De seguida que pugui parlar, segur que ens ho dirà.”

3

“No, senyora, no m'agrada cap nen de la classe. M'agrada l'Anna, una nena de l'altra classe que quan em mira fa que se'm talli la respiració, que el cor em bategui tan fort que tinc por que se m'escapi del pit, fa desaparèixer tot el que m'envolta i només existim ella i jo.”

2

“I tu, senyoreta, ja estàs preparada per rebre el germanet? Hauràs d'ajudar la mare a cuidar-lo, a canviar-li els bolquers...”

4

“Mare, per què no li has dit a ella tot el que m'has ensenyat a mi? No entenc per què ens hem de callar sempre si aquestes respostes ens fan mal. A mi em fa mal haver de callar. Si sabessis el que imaginava que li responia...”

5

“Sí, senyora, hem estat maleducades perquè no li hem dit el que pensàvem, només el que vostè volia escoltar. Així que aquí van les respostes bones: no sabem si tindrè un germà o una germana, sabem que té penis, res més. De la resta ja ens anirem assabentant quan vagi creixent.”



Jo tenia unes veïnes, la Carmen i la Isabel, que sí que van ser nòvies, i molt valentes, tant com tu ho estàs sent ara.

Activitat “Què vol dir quan diu...?” “Ja saps si és nen o nena?”

POSSIBLE CLAU DE RESPOSTA I SUPORT PER LA PERSONA DOCENT

1

L'ésser humà té consciència del seu gènere des de tan aviat com quan té dos anys de vida. Si la seva identitat de gènere es correspon amb el gènere que li varen assignar al néixer direm que és una persona "cisgènere". Si, en canvi, el seu gènere no es correspon amb el gènere que li varen assignar al néixer direm que és una persona "transgènere". Podem, per tant, esperar que el mateix infant digui quin és el seu gènere abans de definir-lo des de la família i l'entorn. Què us sembla?

2

La senyora Pilar té un concepte dels estereotips de gènere molt arrelat en el que anomenem patriarcat. Les noies han d'ajudar en les feines de cura i estar llestes per estar sempre boniques i desitjant tenir un nuvi. Però, sortosament el món està canviant i les noies comencen a veure que aquest sistema patriarcal va en contra de tenir llibertat d'escollir i de ser allò que volem ser.

3

La protagonista és una nena empoderada que reconeix el que li agrada i vol verbalitzar-ho. Està enamorada d'una nena de la mateixa manera que altres amigues seves ho estan d'un noi. Per tant, ha de poder-ho dir igualment.

4

No poder expressar el que sents i penses no és bo per l'equilibri emocional de les persones. La nostra protagonista sap què és el correcte i demana el suport de sa mare per no haver d'amagar quelcom que forma part de la seva naturalesa i forma de ser. Ho fa des de la cordialitat i educació.

5

Així com al principi de la història la protagonista pensa una cosa i en diu una altra, en aquesta part posa en marxa les estratègies d'assertivitat i li explica a la senyora Pilar per què han estat maleducades, fent referència a la conversa que havien tingut abans.



La senyora Pilar ens sorprèn amb la seva resposta, que ens fa pensar que potser no és una senyora que desconeix el món del tot. Ella també va conèixer una parella de dones lesbianes i les considera molt valentes. El desig és que el món no resulti un lloc tan hostil per les persones que estimen diferent.